

ПОЛОЖЕННЯ

про Шкільного Омбудсмана

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Шкільний Омбудсман — це обраний представник учнівської спільноти, який сприяє забезпеченню прав та інтересів учнів. Він є дружнім посередником, до якого учні можуть звернутися у випадках:

несправедливого ставлення з боку однокласників чи вчителів;

проявів жорстокого поводження з дитиною, булінгу (цькування), насмішок, ізоляції тощо;

дискримінації за ознаками зовнішності, статі, національності, стану здоров'я;

конфліктів або непорозумінь, які учні не можуть вирішити самотійно.

Шкільний Омбудсман:

вислуховує звернення учнів, зберігаючи конфіденційність;

пояснює, які є права та способи їх захисту;

допомагає донести проблему до дорослих у школі (вчителів, практичного психолога, адміністрації, учнівського самоврядування, батьків), якщо учень сам боїться чи не знає як це зробити;

організовує або допомагає в проведенні превентивних заходів щодо прав дітей, повагу, толерантність, рівність;

будує діалог між учнями, вчителями та батьками, щоб вирішувати конфлікти мирним способом.

Він діє за підтримки координатора з числа педагогів, але не підпорядковується адміністрації й має право висловлювати незалежну думку.

Це учень, якому довіряють інші, який уміє слухати, поважає всіх і прагне зробити школу більш дружнім, безпечним і справедливим місцем для кожного.

1.2. Умови і порядок діяльності Шкільного Омбудсмана закладі загальної середньої освіти (далі – Умови діяльності) розроблені з урахуванням вимог міжнародних актів з прав людини, Конвенції ООН про права дитини, Конституції України (зокрема ст.36), законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про основні засади молодіжної політики», Державної цільової соціальної програми «Молодь

України» на 2021-2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 02 червня 2021 року № 579, Європейської хартії про участь молоді в муніципальному та регіональному житті, підзаконних актів та інших нормативно-правових документів у сфері освіти та захисту прав дитини, установчих документів про заклад освіти та учнівське самоврядування.

1.3. Умови і порядок діяльності закріплюють норми та правила партнерської взаємодії між Шкільним Омбудсманом з учасниками освітнього процесу та іншими зацікавленими сторонами щодо створення безпечного, сприятливого освітнього середовища.

1.4. Інформаційним ресурсом висвітлення діяльності Шкільного Омбудсмана є сайти та сторінки у соціальних мережах, незаборонених чинним законодавством.

II. МІСІЯ, ВІЗІЯ, МЕТА, ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

2.1. Місія діяльності Шкільного Омбудсмана – сприяти створенню безпечного, доброзичливого та справедливого шкільного середовища, де кожен учень знає свої права, може висловити свою думку і отримати підтримку у складних ситуаціях.

2.2. Візія діяльності Шкільного Омбудсмана – здійснення просвітницької діяльності задля забезпечення додержання прав та свобод учнів, виявлення та попередження конфліктів, випадків булінгу, дискримінації та інших порушень прав та свобод учнів, а також підвищення правової обізнаності учнів і виховання культури поваги до прав людини в закладі загальної середньої освіти.

2.3. Мета діяльності Шкільного Омбудсмана:

підвищити обізнаність учнів про їхні права та способи їх захисту;

бути посередником-медіатором між учнями, адміністрацією та вчителями у питаннях, що стосуються прав дитини;

допомагати вирішувати непорозуміння та конфлікти у школі мирним шляхом;

сприяти розвитку культури взаємоповаги та доброзичливого спілкування в учнівському колективі.

2.4. Діяльність Шкільного Омбудсмана ґрунтується на принципах:

довіри - омбудсман заслуговує на довіру і сам дотримується обіцянок;

конфіденційності - усе, що повідомляється омбудсману, залишається в таємниці (якщо не загрожує безпеці);

неупередженості - омбудсман не стає на чийсь бік, а намагається зрозуміти всіх;

добročесності — діє чесно, відповідально, з повагою до інших;

доступності — будь-який учень може звернутись до омбудсмана без страху;

співпраці — омбудсман не працює сам, а діє разом з учнівським самоврядуванням, педагогічними працівниками та батьками;

активності — бере участь у просвітницьких заходах, пропонує нові ідеї для покращення шкільного життя.

III. НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

3.1. Захист прав та інтересів учнів

Допомога учням у випадках, коли вони вважають, що їхні права порушено (наприклад, образи, несправедливе ставлення, булінг).

Підтримка учня при зверненні до класного керівника, психолога або адміністрації.

Повідомлення дорослим (з якими співпрацює омбудсман) про випадки, які можуть бути небезпечними або потребують втручання.

Сприяння створенню безпечного простору, де кожен учень почувається прийнятим, незалежно від своїх особливостей чи думок.

3.2. Правопросвітницька діяльність серед учнів

Проведення тематичних днів/тижнів, присвячених правам дитини (наприклад, до 20 листопада — Всесвітнього дня дитини).

Ініціювання та організація простих заходів (у супроводі дорослих): квести, вікторини, перегляди відео, створення інформаційних стендів, листівок, буклетів.

Проведення бесід у класах або шкільних заходах про повагу до інших, недискримінацію, важливість взаєморозуміння.

Ведення шкільної скриньки довіри (електронної або фізичної) для збору анонімних звернень і пропозицій від учнів.

3.3. Вивчення учнівської думки та моніторинг шкільного середовища

Проведення простих опитувань (анкетування, усне опитування) серед учнів щодо їхнього самопочуття в школі, наявності проблем, конфліктів або булінгу.

Збір інформації про типові питання або труднощі учнів.

Спільно з педагогом-куратором підготовка коротких щоквартальних пропозицій щодо покращення клімату у школі.

Повідомлення адміністрації про повторювані проблеми, які виявлено серед учнів.

3.4. Співпраця з учасниками освітнього процесу

Налагодження діалогу з учнівським самоврядуванням, педагогічною радою, практичним психологом та класними керівниками.

Ініціювання круглих столів або зустрічей з дорослими, де обговорюються ідеї для покращення взаєморозуміння в школі.

Участь у вирішенні ситуацій між учнями, або між учнями і вчителями — через участь у шкільній «групі медіації» чи робочій групі, якщо така існує.

Пошук можливостей для залучення позашкільних партнерів (наприклад, правозахисних організацій, юристів, психологів) до просвітницьких заходів у школі — через допомогу педагогів.

IV. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗАВДАННЯ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

4.1. Шкільний Омбудсман діє на засадах:

неупередженості (здійснення діяльності на основі справедливого та об'єктивного підходу без упередженості або впливу сторонніх осіб чи груп);

конфіденційності (збереження конфіденційної інформації, отриманої під час розгляду звернень, для захисту особистих даних і прав учасників освітнього процесу);

доступності (забезпечення вільного доступу учнів, батьків та вчителів до консультацій, послуг і підтримки);

прозорості (здійснення діяльності відкрито та прозоро, з регулярним інформуванням учасників освітнього процесу про свої дії, ініціативи та результати роботи);

об'єктивності (формує пропозиції щодо прийняття рішень на основі фактів та доказів, дотримання законів та норм, що регулюють права дитини та освітню політику);

незалежності (здійснення діяльності без зовнішнього втручання з боку адміністрації закладу загальної середньої освіти, голови учнівського самоврядування, органів управління освітою або інших зацікавлених осіб);

поваги до прав людини (дотримання прав учнів, вчителів і батьків, а також сприяння формуванню поваги до прав та свобод людини в освітньому середовищі).

4.2. Завдання та повноваження Шкільного Омбудсмана.

Взаємодія з головою та представниками учнівського самоврядування, адміністрацією, педагогічним колективом та батьками закладу загальної середньої освіти, інспекторами служби освітньої безпеки, Представництвом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Житомирській області, органами державної влади та місцевого самоврядування, їх посадовими особами, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами.

Здійснення спостереження за умовами та визначення ймовірних ризиків у закладі загальної середньої освіти, які можуть призвести до порушень прав та свобод учнів, аналіз інформації щодо звернень, розробка рекомендацій для врегулювання, покращення стану захисту прав та свобод дитини в освітньому середовищі.

Підвищення правової інформованості здобувачів освіти щодо додержання та захисту їхніх прав та свобод.

Врегулювання питань, що стосуються захисту прав дітей в освітньому середовищі, а також запровадження змін, які впливатимуть на захист прав учасників освітнього процесу.

Організація розгляду звернень та пропозицій, що надходять до Шкільного Омбудсмана, шляхом звернення до адміністрації закладу загальної середньої освіти та інших суб'єктів взаємодії у сфері захисту прав дитини.

Розробка та надання рекомендацій щодо покращення стану захисту прав та свобод дітей.

Здійснення моніторингу за виконанням рекомендацій щодо покращення стану захисту прав та свобод дітей.

Проведення просвітницької діяльності з метою забезпечення прав та інтересів здобувачів освіти шляхом проведення зустрічей з компетентними спеціалістами (юристами, представниками правозахисних органів, громадських організацій тощо); перегляду відеороликів, які сприятимуть розумінню здобувачами освіти своїх прав та законних інтересів; обговорення ситуацій щодо порушення прав і свобод учасників освітнього процесу; подання адміністрації закладу освіти пропозицій щодо створення сприятливого правового та емоційно-психологічного середовища в ньому тощо.

V. ПРАВА, ОBOB'ЯЗКИ, ПІДЗВІТНІСТЬ ТА ПІДКОНТРОЛЬНІСТЬ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

5.1. Права Шкільного Омбудсмана:

Діяти в межах учнівського самоврядування на основі затвердженого Положення, за підтримки координатора (куратора) з числа педагогів.

Проводити зустрічі з учнями, зокрема індивідуальні розмови щодо скарг, пропозицій чи проблем у школі.

Брати участь у підготовці та проведенні заходів з правопросвіти (бесіди, вікторини, ігри, тематичні стіннівки тощо)

Представляти думку та пропозиції учнів на зборах самоврядування або під час діалогу з адміністрацією (разом із координатором або представником учнівського самоврядування).

Пропонувати зміни або ідеї щодо поліпшення шкільного середовища (наприклад, створення зони відпочинку, анонімної скриньки довіри тощо).

Отримувати консультаційну підтримку від шкільного психолога, соціального педагога, вчителя-наставника, а за потреби — зовнішніх експертів (у межах домовленостей із адміністрацією).

Ініціювати розгляд питань щодо порушень прав учнів на рівні учнівського самоврядування або через шкільну адміністрацію.

Мати двох помічників з числа активних учнів та одного дорослого наставника-консультанта (координатора з числа вчителів).

Брати участь у заходах, організованих Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

5.2. Обов'язки Шкільного Омбудсмана:

Сприяти захисту прав учнів, бути доступним для звернень своїх однолітків та за потреби допомагати у передачі звернення адміністрації закладу, інспектору служби освітньої безпеки.

Організовувати або допомагати в організації правопросвітницьких заходів у закладу освіти у співпраці з інспектором служби освітньої безпеки.

Вести щомісячний короткий звіт про основні ініціативи, пропозиції та проблеми, які озвучували учні (без імен), для подальшого обговорення на зустрічі самоврядування.

Дотримуватися конфіденційності при роботі із зверненнями, не поширювати інформацію, якщо це може зашкодити учню.

Брати участь у вирішенні непорозумінь або конфліктів як посередник (разом із дорослим), пропонувати мирні шляхи вирішення.

Допомагати у виявленні ситуацій, що викликають у учнів дискомфорт, напругу або страх (через опитування, спостереження, бесіди).

Повідомляти координатора або адміністрацію школи у разі серйозних або повторюваних випадків порушення прав учнів.

Виявляти випадки дискримінації, образ, цькування, несправедливого ставлення та діяти в межах своєї компетенції — в тісній взаємодії з дорослими.

Поважати думку інших, дотримуватись етичних норм, бути прикладом толерантної та ввічливої поведінки.

Проводити просвітницьку роботу серед учнів, підвищуючи їхню обізнаність про права та обов'язки, механізми захисту своїх прав, а також про діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Шкільного Омбудсмана.

5.3. Підзвітність та підконтрольність Шкільного Омбудсмана:

Шкільний омбудсман працює під наглядом координатора-наставника (педагогічного працівника, інспектора служби освітньої безпеки), які сприяють реалізації завдань учня-омбудсмана.

Щоквартально інформує учнівське самоврядування про свою діяльність (усно або письмово, у простій формі).

Раз на рік подає загальний звіт про свою діяльність на зборах учнівського самоврядування.

Є підзвітним лише в межах виконання своїх обов'язків і не може нести відповідальність за дії, які не входять до його компетенції або не мають підтримки координатора-наставника.

VI. ВЗАЄМОДІЯ (СПІВПРАЦЯ) ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА ІЗ ЗОВНІШНІМИ ПАРТНЕРАМИ

6.1. Шкільний Омбудсман взаємодіє (співпрацює) з Представництвом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Черкаській області. Сфера взаємодії (співпраці) передбачає наступне:

навчальні тренінги та стратегічні сесії для Шкільних Омбудсманів з метою підвищення їх кваліфікації, поглиблення знань у сфері захисту прав дитини, а також розвитку навичок ефективного вирішення конфліктів у шкільному середовищі;

зустрічі та консультації щодо обговорення актуальних питань, обміну досвідом з вирішення конкретних випадків порушень прав учнів;

залучення Шкільних Омбудсманів до участі в семінарах, круглих столах, конференціях, просвітницьких кампаніях, присвячених питанням прав людини та захисту прав дитини в освітньому середовищі;

організація зустрічей з Уповноваженим, його представниками та працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

6.2. Шкільний Омбудсман активно співпрацює з органами місцевого самоврядування у сфері освіти.

Сфера взаємодії (співпраці) передбачає наступне:

формування осередку Шкільних Омбудсманів територіальної громади;

організація навчальних та просвітницьких заходів для Шкільних Омбудсманів з метою підвищення їх обізнаності з питань захисту прав дитини, а також розвитку навичок ефективного вирішення конфліктів в освітньому середовищі.

VII. ПОРЯДОК ОБРАННЯ І ДОСТРОКОВЕ ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

Шкільний Омбудсман обирається з числа активу учнівського самоврядування (учнів 8 – 10 - их класів – у закладах загальної середньої освіти).

Вибори Шкільного Омбудсмана відбуваються на спільному засіданні представників органів учнівського самоврядування.

Представники органів учнівського самоврядування обирають Шкільного Омбудсмана голосуванням (відкритим або закритим форматом, який визначається більшістю від присутніх на зборах). Кандидат вважається обраним, якщо він отримав найбільшу кількість голосів серед учнів, які брали участь у голосуванні, за умови присутності на зібранні не менше 2/3 від їх загального складу.

Шкільний Омбудсман обирається терміном на 1 рік.

Вибори Шкільного Омбудсмана проводяться до 01 січня кожного навчального року.

Повноваження Шкільного Омбудсмана починаються з наступного дня після виборів.

Повноваження Шкільного Омбудсмана припиняються достроково у разі невиконання своїх повноважень, порушення Правил внутрішнього розпорядку закладу загальної середньої освіти або норм даного Положення, вчинення аморальних дій, що суперечать перебуванню на займаній посаді, зміни місця навчання, за власною ініціативою, за ініціативою представників органів учнівського самоврядування та в інших випадках, визначених закладом загальної середньої освіти на спільних зборах представників органів учнівського самоврядування закладу.

Повноваження Шкільного Омбудсмана припиняються більшістю голосів від присутніх на зборах, за умови, що на них присутні не менше 2/3 від загального складу органів учнівського самоврядування.

Позачергові вибори Шкільного Амбудсмана проводяться протягом одного місяця з дня припинення повноважень попереднього, але не пізніше 1 травня поточного навчального року.

VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Умови і порядок діяльності набирають чинності з моменту їх затвердження та оприлюднення на сайті Департаменту освіти і науки Черкаської обласної державної (військової) адміністрації.

У випадку внесення змін або доповнень у нормативно-правові документи, що регламентують питання Умов і порядку діяльності, відповідні пункти Умов і порядку діяльності мають бути виправлені у місячний термін, а зазначені – втрачають свою чинність і вступають у дію внесені зміни.

Після затвердження нової редакції Умов і порядку діяльності попередня редакція втрачає чинність.

Заклад загальної середньої освіти або використовує дане Положення, або розробляє власне на основі типового та затверджує його на засідання Педагогічної ради, після обговорення з усіма учасниками освітнього процесу.

Адміністрація закладу підтримує та мотивує в різний спосіб, що не суперечить закону, діяльність команди Шкільного Омбудсмана та його педагога-наставника, що призначається керівником закладу за його згодою.